

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2026 - 2028

4407/02.00.00/2024

Aluehallitus 30.10.2024

Lisätiedot
Talousjohtaja Ismo Rouvinen
ismo.rouvinen@siunsote.fi
Puh. 013 330 4506

Päätösehdotus
Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi:

Aluehallitus merkitsee hyvinvointialuejohtajan talousarvioesityksen ja Talousarviokirjan 2025 1. version tiedokseen ja evästä jatkovalmistelua.

Päätös

Selostus
Hyvinvointialuelain (611/2021) 115 §:n mukaisesti aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa. Hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Aluevaltuusto vastaa hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta, joten hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys ja siihen liittyvä Talousarviokirjan 2025 1. versiosta tulee lopullisessa TA25-kirjassa aluevaltuuston toiminnan ja talouden ohjausväline.

Hyvinvointialuelain (611/2021) 6 §:n mukaan hyvinvointialueen tehtävänä on järjestää sille lailla säädetyt tehtävät. Hyvinvointialueen lakisääteisiä tehtäviä ovat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäminen alueellaan. Hyvinvointialue voi ottaa hoitaakseen alueellaan sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Hyvinvointialueen itselleen ottamia tehtäviä voivat olla ainakin lakisääteisiin tehtäviin liittyvä kansainvälinen toiminta sekä hyvinvointialueiden keskinäinen edunvalvonta. Hyvinvointialueen itselleen ottaman tehtävän hoitaminen ei saa vaarantaa laajuudeltaan sen lakisääteisten tehtävien hoitamista.

Hyvinvointialue voi hoitaa kaikkien alueensa kuntien kanssa tekemällään sopimuksella hyvinvointialueen hoidettaviksi kunnista siirretyt kuntien vapaaehtoiset tehtävät, joiden hoitamiseen kunnat ovat osoittaneet

hyvinvointialueelle rahoituksen ja jotka liittyvät hyvinvointialueen tehtäväälaan. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue järjestää ympäristöterveydenhuollon tehtävät kuntien puolesta siltä osin kuin kunnat ovat antaneet tehtävät hyvinvointialueen hoidettavaksi.

Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu pääosin valtion rahoitukseen sekä osin asiakas- ja käyttömaksuihin. Valtion rahoitus koko maan tasolla kullekin varainhoitovuodelle perustuu hyvinvointialueiden edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin, joita korotetaan vuosittain arvioidulla palvelutarpeen ja kustannustason kasvulla.

Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta (617/2021) 3 §:n mukaan hyvinvointialueille myönnetään valtion rahoitusta hyvinvointialueen asukasmäärän, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden, hyvinvointialueiden olosuhdetekijöiden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien sekä pelastustoimen riskitekijöiden perusteella.

Talousarvion laatimisen lähtökohtana on ollut Valtiovarainministeriön 23.9.2024 julkaisema laskelma, jonka mukaan Pohjois-Karjalan laskennallinen rahoitus olisi vuonna 2025 n. 898,2 milj. euroa. Siirtymätasaus kuitenkin pienentää laskennallista rahoitusta n. 61,4 milj. euroa, jolloin vuoden 2024 yleiskatteelliseksi rahoitukseksi muodostuu n. 836,8 milj. euroa. Tämän saavuttamiseksi Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on löydettävä keinot noin 30 milj. euron pysyvien säästöjen saavuttamiseksi vuonna 2025, joten vuoden 2025 talousarvio tulee sisältämään vastaavan kokoisen talouden sopeuttamistarpeen. Vuodelle 2026 kohdistuvien säästöpainneiden arvioidaan olevan vähintään yhtä suuret, koska Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen talouden on oltava tasapainossa vuoden 2026 lopussa. Näin ollen TA25-kirjaan sisältyvä talouden sopeuttamistarve tulee sisältämään toimenpiteitä, jotka vaikuttavat hyvinvointialueen toimintaan eli lakisääteisten palvelujen järjestämiseen, talouteen ja henkilöstöön tulevien taloussuunnitelmavuosien 2025–28 aikana.

Hyvinvointialueen toimintatuottojen yhteismäärä on 137,4 milj. euroa ja toimintakulujen yhteismäärä 934,1 milj. euroa. Näin ollen toimintakatteeksi muodostuu -796,6 milj. euroa, joka katetaan valtion 836,8 milj. euron rahoituksella. Strategisesti erittäin tärkeäksi tunnusluvuksi, vuosikatteeksi, muodostuu 37,2 milj. euroa. Poistojen ollessa noin 17,2 milj. euroa tilikausi ensi vuoden talousarviossa on 20 milj. euroa ylijäämäinen. Tämä tarkoittaa, että vuodelle 2025 toimintakulujen määrä on noin 3,5 milj. (-0,4 %) euroa pienempi kuin vuoden 2024 toimintakuluennusteen arvioidaan olevan. Taloussuunnitelmavuodet 2026–28 on muodostettu siten, että vuonna 2023 toteutunut alijäämä ja vuoden 2024 tulosennusteen mukainen alijäämä tulevat katetuiksi vuoden 2026 loppuun mennessä. Koska vuoden 2024 talousarvion vuosikate on 37,2 milj. euroa, niin vuodelle 2026 on mahdollisesti odotettavissa lainanottovaltuutta, jos vuoden 2025 kulukehitys on suunnitelmien mukaista. Vuodesta 2027 eteenpäin mahdolliseen lainanottovaltuuteen tulee vaikuttamaan VM:n määrittämä tulevien vuosien hyvinvointialueiden rahoituksen taso.

Valtioneuvosto päätti 6.6.2024 hyvinvointialueiden lainanottovaltuuksista vuodelle 2025. Yksikään hyvinvointialue ei saanut lainanottovaltuutta vuodelle 2025, eikä Pohjois-Karjalan hyvinvointialue ole hakenut lisälainanottovaltuutta. Kaikki uudet vuoden 2025 investoinnit joudutaan rahoittamaan kassavaroilla, mikä aiheuttaa lisähaasteen maksuvalmiuteen. Vuoden 2025 investointien kokonaissumma on 38,5 milj. euroa, josta vuoden 2023 lainanottovaltuudella toteutetaan 11,0 milj. euroa, vuoden 2024 lainanottovaltuudella 20,6 milj. euroa ja vuoden 2025 investoinnit rahoitetaan kassavaroilla 6,9 milj. euroa. Vuosina 2026 ja 2027 lainanottovaltuutta ennustetaan jälleen olevan vahvistuvien vuosikatteiden myötä. Aluevaltuusto on käsitellyt ja hyväksynyt ministeriöihin toimitetun 2025–28 investointisuunnitelman kokouksessaan 11.9.2024.

Aluevaltuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumista seurataan osavuosikatsausten yhteydessä ja arvioidaan tilinpäätöksessä.

Talousarviokirjan 2025 1. versio ja siihen sisältyvä hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys esityslistan liitteenä. Talousarvion tekstejä ja taulukoita täydennetään ja muokataan ennen lopullista hallituskäsittelyä. Lopullinen Talousarviokirja tuodaan marraskuun aluehallitukseen ja siitä edelleen aluehallituksen esityksenä aluevaltuuston päätettäväksi joulukuussa.